

**ПЕДАГОГІЧНИЙ АЛЬМАНАХ
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА»**

Збірник матеріалів

**V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених**

(6 листопада 2025 року)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ФАКУЛЬТЕТ ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СІМЕЙНОЇ ТА СПЕЦІАЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5
6 листопада 2025 року

Одеса
Видавництво ТОВ «Лерадрук»
2025 рік

Рекомендовано до друку Вченою радою університету Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського» (протокол №5 від 30.10.2025).

Рецензенти:

Листопад О. А. – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського»;

Бабчук О. Г. – кандидат психологічних наук, доцент, завідувач кафедри психології та педагогіки, Одеський державний університет внутрішніх справ.

Педагогічний альманах «Актуальні проблеми дошкільної освіти: теорія та практика»: збірник матеріалів V Всеукраїнської конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (6 листопада 2025 року). Одеса: Видавництво ТОВ «Лерадрук», 2025. Вип. V. 272 с.

ISBN: 978-617-7768-55-4

Організаційний комітет:

Богуш А. М. – дійсний член НАПН України, доктор педагогічних наук, професор (голова);

Сторож В. В. – кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (заступник голови);

Кавиліна Г. К. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології (відповідальний секретар);

Булгакова О. Ю. – доктор психологічних наук, доцент, декан факультету дошкільної педагогіки та психології;

Тубичко Ю. О. – старший викладач кафедри сімейної та спеціальної педагогіки і психології.

Матеріали збірника відображають наукові дослідження і їх результати, здобуті в процесі науково-дослідної роботи студентів та молодих науковців, які навчаються у закладах вищої освіти України.

Відповідальність за зміст, точність цитат, прізвищ і представлених даних несе автор.

ЗМІСТ

Розділ І. Теоретичні аспекти дошкільної освіти у сучасному вимірі

<i>Архипенко І. В.</i> Розвиток навичок дружньої взаємодії у дітей дошкільного віку в процесі організації ігрової діяльності.....	6
<i>Драгой Л. О.</i> Особливості етнічної толерантності у дітей дошкільного віку.....	12
<i>Ковиліна В. Г., Ковригіна О. В.</i> Роль фольклорних традицій у становленні емоційної культури дітей дошкільного віку.....	17
<i>Кудрявцева О. А., Дибець А. Л.</i> Ігри спортивного характеру як інструмент розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку.....	24
<i>Кудрявцева О. А., Казімірчук Г. Є.</i> Вплив ігрової діяльності на формування уявлень старших дошкільників про український національний одяг.....	32
<i>Сторож В. В.</i> Цифрова залежність дітей дошкільного віку.....	40

Розділ ІІ. Інноваційні методи та технології у просторі дошкільної освіти

<i>Березовська Л. І., Потапчук Т. В.</i> Теоретичне обґрунтування педагогічних умов формування толерантності майбутніх вихователів на засадах педагогіки партнерства.....	49
<i>Безпрозвана Г. О.</i> Формування мовно-мовленнєвої особистості вихователя ЗДО.....	56
<i>Бабчук М. І., Кузьменко О. С.</i> Формування образу тіла як психологічний процес у осіб, залучених до танцювальної діяльності.....	62
<i>Мельник С. Х.</i> Традиційні і нетрадиційні методики загартування дітей дошкільного віку та методика їх використання.....	68
<i>Начева Ю. В.</i> Літературні ігри як метод формування художньо-мовленнєвої компетенції у дітей передшкі-	

ІГРИ СПОРТИВНОГО ХАРАКТЕРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНИХ ЯКОСТЕЙ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**К. пед. н., доц. О. А. Кудрявцева
Магістрантка А. Л. Дибець**

Ігри спортивного характеру мають важливе значення для дітей старшого дошкільного віку. Завдяки грі діти проявляють свої індивідуальні можливості, виражають емоції, спілкуються, товаришують, розвиваються як особистість.

Слід зауважити, що дошкільне дитинство – це початок формування особистості, рис характеру, розвиток важливих життєвих здібностей, фізичних якостей. У старшому дошкільному віці відбувається інтенсивний розвиток нервової системи, підвищується моторність та рухова активність, що є базою для формування рухової культури та гармонійного розвитку фізичних і когнітивних якостей дитини.

Питання розвитку фізичних якостей дітей 6-року життя досліджували науковці: С. Бабюк, Г. Беленька, І. Бодренкова, А. Буц, В. Волошина, Л. Гаращенко, О. Горбенко, О. Костюшко, Л. Красюк, І. Кузьменко, Н. Левінець, А. Лисенко, Л. Лохвицька, В. Наумчук, В. Пасічник, Т. Поніманська, С. Черненко, Т. Черниш, Т. Шепеленко, В. Шутько та інші.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити ігри спортивного характеру як інструмент з розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку.

Розглянемо сутність поняття «спортивні ігри» з точки зору різних авторів.

В. Наумчук зазначає, що спортивні ігри – це командні змагання за перемогу, вони мають спеціальні правила, які дозволяють чесним, справедливим способом дійти до

цілі [3, с. 173].

На думку О. Радченко, спортивні ігри – це вдосконалені рухливі ігри, у них визначають чіткі умови та правила, зазначається кількість учасників. Гравці мають оволодіти притаманним грі навичкам та технікам [4, с. 7].

В свою чергу науковці О. Погонцева, В. Деревянко, І. Захарчук, О. В'яла, О. Трофимов зазначають, що спортивні ігри є важливим засобом розвитку життєдіяльності людини. Для дітей спортивні ігри займають особливе місце, завдяки їм вони зростають здоровими та загартованими. Більшість спортивних ігор проводяться на свіжому повітрі, вони потребують певного обладнання: баскетбол – кошик, волейбол – сітка, футбол – ворота, настільний теніс – стіл. Деякі спортивні ігри вимагають лише відкритого простору, наприклад: бадмінтон, пляжний волейбол, городки, скраклі. А рухливі ігри не потребують спеціального інвентаря, можна обійтися підручними засобами, що робить їх зручними для великої кількості дітей [5, с. 167-168].

А. Воронова вважає, що спортивні ігри сприяють розвитку фізичних, моральних, лідерських якостей, покращують уміння опановувати власні емоції, навички комунікації з однолітками. Діти також вчать вирішувати суперечки, відстоювати власну точку зору, це підвищує здатність без перешкод долати труднощі та тренує стресостійкість [1, с. 102-103]. Погоджуємося з думкою автора, адже в ході спортивної гри у дітей формується певне уявлення щодо власних здібностей, що сприяє розвитку адекватної самооцінки, відповідальності.

Погоджуємось з Л. Зданевич та В. Розгон, що ігри спортивного характеру корисні і є невід'ємною частиною фізичного розвитку дошкільників. Завдяки спортивним іграм діти вчать узгоджувати розумову діяльність, мислення із рухами тіла. Також спортивні ігри значною мірою сприяють розвитку фізичних якостей. Вони покращують спритність, швидкість в подоланні складних рухів, фор-

мують силу всіх груп м'язів, краще розвивають окомір, координацію рухів під час визначення відстані та уміння бути витривалим [2, с. 144].

Завдяки іграм спортивного характеру, як футбол, баскетбол, волейбол, бадмінтон, скраклі, городки, настільний теніс, у дітей комплексно розвиваються фізичні, психологічні, соціальні якості. Такі ігри стимулюють активність дитини, у неї формуються навички командної взаємодії, гравці вчаться знаходити компроміси, вибачатися, вести здорову конкуренцію під час гри, дотримуватися спрощених правил гри та поведінки.

Експериментальне дослідження було проведено на базі закладу дошкільної освіти № 228 в м. Одеса. В ході дослідження участь брали діти старшого дошкільного віку, всього 56 дітей. Експериментальне дослідження вміщує такі етапи: констатувальний; формувальний; контрольний.

На констатувальному етапі було сформовано критерії та показники розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку. Було дібрано методики діагностики рівнів розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку (розроблений діагностувальний опитувальник для дітей старшого дошкільного віку, діагностувальні методики за В. М. Пасічник; за О. М. Бойко, Л. В. Яковенко (Рухливі ігри); Гра «Хто далі»; Вправа «Кішка тягнеться»; За М. М. Єфименко (Рухлива гра «Стій!»)).

На констатувальному етапі було виявлено рівні розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку. Також було визначено, яка група буде експериментальною (28 дітей), а, яка контрольною (28 дітей). Отримані результати демонструють, що в групі «3 Садова» з високим рівнем розвитку фізичних якостей 17,9%, з середнім 35,7% та низьким 46,4%, а в групі «4 Садова» високий рівень 21,4%, середній 42,9%, низький 35,7%. Отож дивлячись на отримані дані експериментальною було визначено групу «3 Садова».

На формувальному етапі розроблена система роботи з підвищення рівнів розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку проводилась з групою «З Садова». Для цього здійснено розробку системи ігор спортивного характеру, а саме «Бадмінтон», «Городки», «Баскетбол», «Футбол», «Хокей», «Волейбол», «Настільний теніс», «Малий теніс», «Скраклі», «Боулінг». Наведемо конспекти деяких з них.

«Городки»

Мета: розвивати уміння визначати відстань за допомогою зору, розвивати уміння бути спритним, розвивати уміння тримати рівновагу, збагачувати знання про спортивну гру «городки» та її спрощені правила, розвивати інтерес до фізичної діяльності, виховувати уважність, обережність.

Обладнання: 4 бити, 15 фігур.

Попередня робота: показ презентації про гру городки.

Правила гри: знати 3-4 фігури; дотримуватися правил поведінки на спортивному майданчику; гравці команд мають знаходитись збоку ігрового поля; дозволяється одному гравцеві кидати бити лише один раз; якщо виставлена фігура падає до початку кидка «від вітру» її оновлюють; не дозволяється заходити за штрафну лінію.

Організація обстановки: спортивний майданчик на території ЗДО номер 228 в м. Одеса.

Хід гри:

Перед початком гри на майданчику позначають зони «город», «пригород». Педагог ділить дітей на дві команди (правий та лівий город) та оголошує правила гри. В ході гри потрібно дотримуватися послідовності викладу фігур, а саме: «1. Гармата», «2. Виделка», «3. Зірка», «4. Стріла», «5. Колодязь», «6. Колінчатий вал», «7. Артилерія», «8. Ракетка», «9. Кулеметне гніздо», «10. Рак», «11. Вартіві», «12. Серп», «13. Тир», «14. Літак», «15. Лист». Фігури розкладаються по центру «городка», окрім останньої фігури

«Лист» через інше положення. Гра проходить у три партії.

Гравцеві правого «городу» надається перший кидок, наступним йде суперник лівого «городу», далі учасники кидають по черзі. Одному учаснику дозволяється вибивати «городок» лише один раз. Якщо на території однієї з команд спостерігається менша частина городка, педагог робить висновки про те, що він вибитий і партія зіграна. Тоді підраховують кількість витрачених ударів битою і в якій команді найменше, та вважається переможцем, наприклад з рахунком: 2:0, 2:1; нічия рахується якщо, результат однаковий.

Результат гри: діти старанно та активно підтримували гравців по команді, не засмучувались, якщо щось не вдавалось, а старались наступного разу виконати краще.

«Футбол»

Мета: розвивати уміння бути спритним, розвивати уміння бути витривалим, розвивати уміння застосовувати максимальну швидкість, розвивати уміння визначати відстань за допомогою зору, збагачувати знання про спортивну гру «футбол» та її спрощені правила, розвивати бажання грати в спортивні ігри, виховувати злагоджено працювати в команді, дотримуватися правил гри.

Обладнання: м'яч, свисток, ворота, футболки двох кольорів.

Попередня робота: показ презентації про гру футбол.

Правила гри: м'яч дозволяється водити лише ногою; дозволяється передавання м'яча гравцю по команді; в руки м'яч може брати воротар; гол зараховується за умов попадання м'яча у ворота; заборонено штовхання; не вважається порушенням, якщо м'яч торкнувся тулуба; гра має два тайми, які тривають 10-15 хвилин з перервою 15 хвилин.

Організація обстановки: спортивний майданчик на території ЗДО номер 228 в м. Одеса.

Хід гри:

На початку гри вихователь оголошує правила гри та допомагає дітям поділитися на дві команди по 6-8 учасни-

ків, інші діти залишаються на лаві запасних. Після чого вихователь призначає капітанів та воротарів. Воротарі йдуть до своїх воріт, а команди сходяться до центру ігрового поля, де колом позначається початок гри.

Гра починається коли пролунає сигнал свистка, тоді капітан б'є по м'ячу у бік протилежної команди. Кожен з учасників команд намагається забити гол. Якщо комусь вдається попасти м'ячем у ворота, команді зараховують одне очко. Воротар на протязі гри пильнує, щоб у його ворота не потрапив м'яч, він може його спіймати руками. А гравці лише передають, забивають. Заміна гравців може статися на протязі всієї гри. Якщо хтось із команди порушив правила, то педагог наголошує на цьому, та надає команді суперників право забити гол. Після першої гри, дітям надається 15 хвилин перерви, після чого гра продовжується.

Отже, вихователь уважно слідкує за грою, щоб діти не порушували правил, а також за правильністю виконання елементів (ведення, зупинка, передача м'яча). Команда, якій вдалося забити найбільшу кількість голів, вважається переможцем, або якщо у команд за результатами гри виходить однакова кількість забитих голів, це зараховують як нічию.

Результат гри: протягом гри діти дотримувалися правил, були активними, спритними та вмотивованими отримати перемогу.

«Настільний теніс»

Мета: розвивати уміння балансувати силу, розвивати уміння використовувати гнучкість тіла, розвивати уміння бути спритним, збагачувати знання про спортивну гру «настільний теніс» та її спрощені правила, розвивати бажання удосконалювати у себе фізичні якості, виховувати почуття дружби, чесності, уважність.

Обладнання: ракетка, тенісний м'яч, спеціальний стіл, сітка.

Попередня робота: показ відео про гру настільний теніс.

Правила гри: ракетку заборонено тримати мокрими руками; не можна притулятися до столу; дотримання правил поведінки; одяг та взуття мають бути комфортними; якщо м'яч торкається сітки на боці суперника, гравець починає спочатку; якщо гравець відіб'є м'яч долонею, то супернику зарахують бал; гравець може отримати очко, якщо супернику не вдасться подати м'яч; ракетку можна тримати у зручній руці.

Організація обстановки: спортивний зал в ЗДО номер 228 в м. Одеса.

Хід гри:

Діти шикуються в рядочок. Педагог оголошує правила на початку гри та ділить дітей на пари, демонструє техніку тримання ракетки, після чого роздає дітям ракетки та м'ячик.

Гра починається коли гравець б'є м'яч, він стукає об стіл та не зачіпаючи сітку перелітає на бік суперника. На початку гравцеві можна відбити м'яч після декількох відскоків, якщо м'яч потрапляє у сітку, гравець втрачає очки, а суперник отримує одне очко. Кожного разу при допущенні помилки одного із гравців, інший отримує одне очко. Учасник на чю сторону націлений м'яч має відбити його одразу ракеткою, в той же час м'яч має відскочити на сторону столу суперника не зачепивши сітку.

Отже, гра вважається зіграною за умови, що набереться у одного з учасників 11 очок, при перевазі не менше ніж у 2 очки. Потім пари змінюються.

Результат гри: діти проявили зацікавленість, активність, були дуже спритними. Також діти дотримувались правил гри та поважали один одного.

В ході проведення ігор спортивного характеру діти були зацікавлені, вмотивовані діяти, у них виникло бажання дізнаватися нове, під час виникнень труднощів не сумували, а з великими амбіціями повторювали спроби, тим самим вдосконалювали навички. Вболівали та підтримували.

ли учасників своїх команд, також проявили поважне ставлення до протилежної команди. Це показало, що в групі панує дружба, підтримка та загалом гармонійне виховання.

В результаті здійсненої роботи щодо підвищення рівня розвитку фізичних якостей у дітей на контрольному етапі було проведено повторне дослідження рівня розвитку фізичних якостей, спостерігається позитивна динаміка змін розвитку фізичних якостей дітей групи (3 Садова) +17,8% (високий рівень), +17,9% (середній рівень), -35,7% (низький рівень). Покращились показники і в групі (4 Садова) високий рівень залишився незмінним 21,4% в динаміці 0%, а ось середній рівень +7,1%, низький рівень -7,1%.

Отже, можна переконатися в тому, що розроблена система роботи з розвитку фізичних якостей дітей старшого дошкільного віку є цілком ефективною та продуктивною. Вона сприяє не лише покращенню рівня фізичної підготовленості дітей, а й позитивно впливає на їхню емоційно-вольову сферу, формує інтерес до занять фізичною культурою та активним способом життя. Крім того результати доводять, що систематичне застосування запропонованих ігор підвищує рухову активність, забезпечує гармонійний розвиток особистості. Перспектива дослідження – у розробці нової технології розвитку фізичних якостей дошкільників.

ЛІТЕРАТУРА

1. Воронова А. В. Ігри з елементами спорту як ефективний засіб формування здорового способу життя дітей. *Українські студії в європейському контексті*. 2024. № 9. С. 96–103.

2. Зданевич Л. В., Розгон В. В. Рухливі та спортивні ігри у фізичному вихованні дошкільнят. *Актуальні проблеми розвитку освіти в сфері туризму, фізичної культури та спорту*: матеріали VI Всеукраїнської наук.-практ. конф., 21-22 березня 2023 р. Хмельницький: ХГПА., 2023.

С. 141–144.

3. Наумчук В. І. Теоретико – методичні основи навчання спортивним іграм. Тернопіль: Астон, 2014. 182 с.

4. Рухливі та спортивні ігри з методикою навчання / уклад. О. В. Радченко. Луцьк: Луцький НТУ, 2020. 116 с.

5. Спорт заради розвитку («Щаслива та захищена дитина – активна та здорова родина і нація»): навч.-метод. посіб. / О. В. Погонцева та ін. Київ: Видавництво «Фенікс», 2017. 268 с.

ВПЛИВ ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ФОРМУВАННЯ УЯВЛЕНЬ СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ ПРО УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ОДЯГ

**К. пед. н., доц. О. А. Кудрявцева
Магістрантка Г. Є. Казімірчук**

Ігрова діяльність є провідним видом активності дітей дошкільного віку, через який дитина пізнає навколишній світ, засвоює соціальний досвід, розвиває уяву, мислення, уявлення про патріотизм, мовлення та емоційно-ціннісну сферу. Саме у грі створюються найбільш сприятливі умови для прояву самостійності, вільного спілкування з однолітками, закріплення вже набутих знань і набуття нових умінь.

Питанням національно-патріотичного виховання дошкільників займалися дослідники: О. Вашак, Г. Головіна, Ю. Гринь, Л. Євтушина, Л. Задорожна-Княгицька, О. Канарова, В. Куриця, Г. Лемко, О. Лісовець, Н. Меркулова, В. Мірошніченко, Г. Мочульська, Н. Охріменко, Г. Розлуцька, А. Солонська, О. Стаєнко, С. Тесленко, А. Федорович, Т. Філімонова, Л. Шкретієнко та інші.

Мета статті – теоретично обґрунтувати та експериментально перевірити вплив ігрової діяльності на формування уявлень про український національний одяг у дітей ста-

Збірник матеріалів
V Всеукраїнської конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ:
ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА

Випуск 5

6 листопада 2025 року

Виготовлено з готового оригінал-макету
Технічне редагування матеріалів збірника – О.І. Кисельова.

Підписано до друку 03.11.2025 р. Папір офсетний. Формат 60×90/16.
Гарнітура «Times New Roman». Ум.-друк. арк. 16,3.
Тираж 300 прим. Зам. № 37.

Видавництво ТОВ «Лерадрук»
Свідоцтво ДК № 2645 від 11.10.2006 р.
м. Роздільна, вул. Європейська, 44.
E-mail: leradruk@gmail.com